02-05-2014

Validering van de CBA 2012 exportschatting van in Nederland geteelde hennep

Achtergrond CBA 2012 en het verzoek van de Minister van V&J

In 2009 werd georganiseerde hennepteelt benoemd als aandachtsgebied van de Dienst Nationale Recherche (DNR) van het toenmalige Korps Landelijke Politiediensten (KLPD) en het Landelijk Parket (LP). Vervolgens verscheen in maart 2010 de eerste criminaliteitsbeeldanalyse (CBA) Georganiseerde Hennepteelt. Vanuit een schatting van de Nederlandse productie en consumptie van hennep werd beredeneerd dat het merendeel van de in Nederland gekweekte hennep geëxporteerd werd naar het buitenland. Dit was echter niet meer dan een '*educated guess*.'[1]

In maart 2012 is een update gepubliceerd; de CBA Georganiseerde Hennepteelt 2012 (Jansen, 2012). De CBA Georganiseerde Hennepteelt 2012 van het toenmalige KLPD schat de export van in Nederland geteelde hennep in 2011 tussen de 90 en 1163 ton, wat neerkomt op 48 tot 97 procent van de geschatte productie (Jansen, 2012). De meest aannemelijke schatting, volgens de auteur, is gebaseerd op een gemiddelde pakkans van 35% en een gemiddeld aantal oogsten per jaar van 4. Dit zou betekenen dat in 2011 383 ton hennep werd geëxporteerd (85% van de totale geschatte productie). De CBA 2012 schatting is tot op heden de meest actuele schatting van de export van Nederlandse hennep. De Minister van Veiligheid en Justitie baseert zich dan ook (o.a.) op de schatting van de CBA 2012 wanneer hij stelt dat het merendeel van de in Nederland geteelde hennep bestemd is voor de export (kst. 24077-314, december 2013).

Tijdens het Algemeen Overleg Coffeeshopbeleid van 19 februari jl. werden vragen gesteld over de betrouwbaarheid van de CBA 2012 schatting van de export van in Nederland geteelde hennep. 'Omdat discussie over de betrouwbaarheid van cijfers vermeden moet worden' heeft de Minister toegezegd de beredeneerde schatting van het exportpercentage uit de CBA 2012 door het WODC te laten valideren (496889, 21-03-2014).

Met deze notitie geeft het WODC gehoor aan het verzoek van de Minister.

Vraagstelling

Het WODC onderscheidt de volgende twee onderzoeksvragen:

a) Is de schatting van de export van in Nederland geteelde hennep, zoals gemaakt door politie en OM in de CBA Georganiseerde Hennepteelt 2012, betrouwbaar?
b) Is een actualisatie (indien betrouwbaar) of herziening (indien niet betrouwbaar) nodig en zo ja, kan het WODC een betrouwbare, geactualiseerde schatting maken van het percentage in Nederland geteelde cannabis dat bestemd is voor de export?

De eerste vraag betreft in hoeverre de schatting van de CBA 2012 betrouwbaar is. De export van cannabis is een illegaal fenomeen waardoor nooit volledig zicht kan zijn op de aard en omvang ervan. Een schatting van de omvang zal daarom per definitie gebaseerd zijn op combinaties van beperkte registraties en aanvullende aannames. Zoals de auteur van een eerdere schatting het in 2006 verwoorde: 'Als we zicht willen krijgen op de cannabismarkt zijn we gedwongen veelvuldig te werken met indirecte indicatoren die bovendien slechts duiden op bepaalde specifieke aspecten.'[2] Het is dan ook de uitdaging om – met deze beperkingen – een zo betrouwbaar mogelijke schatting te maken.

De tweede onderzoeksvraag betreft of - en zo ja hoe - het nu mogelijk is om tot een betere schatting te komen op basis van nieuwe cijfers en inzichten. Het antwoord op deze vraag vloeit voort uit de beoordeling van de schatting.

[1] Jansen, F. (2012). Georganiseerde hennepteelt: Criminaliteitsbeeldanalyse 2012. Driebergen: KLPD/DNR.
[2] Van der Heijden, A.W.M. (2006). De cannabismarkt in Nederland. Ramingen van aanvoer, productie, consumptie en uitvoer. Zoetermeer: KLPD – DNR.

Aanpak

De analyse van de exportschatting in de CBA 2012 is tot stand gekomen op basis van de *expert opinion* van een multidisciplinair team binnen het WODC. Hierbij gaat het (gezien de genoemde beperkingen) niet om de vraag of de CBA 2012 schatting '100% betrouwbaar' is, maar wordt bekeken in hoeverre de uitgevoerde schatting aannemelijk is en of/waar (nu) eventueel verbetering mogelijk is. Er wordt nadrukkelijk gelet op:

- Het rekenmodel - is dat logisch?
- Actualiteit en betrouwbaarheid van de cijfers - zijn er nieuwe of betere cijfers beschikbaar?
- Onderbouwing van de aannames - zijn de aannames voldoende beargumenteerd?
- Kwaliteit van de berekeningen - zijn er geen fouten gemaakt in de berekeningen?

De deelnemers hebben elk vanuit hun eigen expertise naar de bovengenoemde elementen gekeken. Hierbij is de CBA 2012 schatting ook vergeleken met de eerdere schatting door Van der Heijden (2006).

In deze notitie worden niet *alle* cijfers en aannames uit de CBA 2012 besproken, maar een selectie waarvan verwacht wordt dat actualisatie of verbetering mogelijk is.

Een eerste concept van deze notitie is besproken met de auteur van de CBA 2012 en met de auteur van de eerdere schatting uit 2006.[3] Op deze wijze hebben de auteurs de mogelijkheid gekregen om hun gehanteerde werkwijze te verduidelijken en om te controleren op feitelijke onjuistheden in deze notitie.

Voordat de beoordeling van de CBA 2012 schatting besproken kan worden is het noodzakelijk om de in de CBA gehanteerde rekenmethode, cijfers en aannames uiteen te zetten.

De rekenmethode, cijfers en aannames van de CBA 2012.

In de CBA 2012 wordt de Nederlandse export van cannabis geschat door de geschatte consumptie van cannabis af te trekken van de geschatte productie:

Productie	-	Consumptie	=	Export
448 ton	-	65 ton	=	383 ton (85% van productie)

Bij deze berekening wordt gebruik gemaakt van een groot aantal 'feiten' en 'aannames.' Zo is de bovenstaande schatting van 85% berekend op basis van - naast cijfers van de politie, Openbaar Ministerie en netbeheerders - een gemiddelde pakkans van 35%, een gemiddeld aantal oogsten per jaar van 4, een gemiddelde opbrengst per plant van 28,2 gram en een enkelvoudige pakkans van 10% (pakkans per oogst i.p.v. per jaar).

<u>Schatting van de productie:</u>

Cijfers:

- In 2011 werden 5.435 hennepkwekerijen ontmanteld;
- In 2011 werden 1.764.709 hennepplanten in beslag genomen;[4]
- Dat is circa 325 planten per kwekerij.

Aannames:

- Een plant levert gemiddeld 28,2 gram droge hennep op;
- Per kwekerij wordt gemiddeld 4x per jaar geoogst (3-5);
- De gemiddelde meervoudige pakkans is op jaarbasis 35% (20-50%);
- Dat is een enkelvoudige pakkans per oogst van gemiddeld 10%;
- 1.764.709 planten x 28,2 gram = 49.764.794 gram hennep in beslag genomen in 2011.

---

[3] F. Jansen en A.W.M. van der Heijden.

[4] In de meeste gevallen zijn naast de hennepplanten ook de stekken en/of moederplanten meegerekend.

Berekening productie:

(	aantal ontdekte kwekerijen	x	Gemiddeld aantal planten per kwekerij	x	Gemiddelde opbrengst per plant (g)	/	Enkelvoudige pakkans	)	-	In beslag genomen hennep (g)	=	Productie
(	5.435	x	325	x	28,2	/	0,10	)	-	1.764.709 x 28,2	=	448 ton

<u>Schatting van de consumptie:</u>

Cijfers:
- Schatting van 466.000 actuele gebruikers in 2009;
- Van de actuele gebruikers gebruikten 141.000 mensen (bijna) dagelijks cannabis;

Aannames:
- Actuele gebruikers vormen het merendeel van de consumptie. Andere categorieën gebruikers[5] en consumptie door buitenlandse toeristen en geïnstitutionaliseerde personen zijn niet meegenomen (hier wordt voor gecorrigeerd met een geschatte non-coverage[6]);
- De daadwerkelijke consumptie is hooguit 2x zo hoog als de gevonden consumptie (rekening houdend met o.a. non-coverage);
- Actuele gebruikers consumeren naar schatting 76 tot 160 gram cannabis per jaar. Hiervan is 61 tot 71 procent hennep (de rest is hasj);
- Gebruik is al jaren vrij stabiel. 2011 zal niet veel afwijken van 2009;
- Tussen de 6,6 en 13,3 ton cannabis wordt jaarlijks door drugstoeristen over de grens gebracht;
- Gemiddelde consumptie geschat o.b.v. de berekening (ondergrens + bovengrens) / 2.

Berekening consumptie:

(	Actuele gebruikers per jaar	x	Consumptie per gebruiker per jaar (g)	x	Aandeel consumptie hennep	x	Correctie non-coverage	)	-	Kleinschalige export (ton)	=	Consumptie (ton)
Ondergrens:												
(	466.000	x	76	x	0,64[7]	x	2	)	-	13,3	=	33 ton
Bovengrens:												
(	466.000	x	160	x	0,71	x	2	)	-	6,6	=	97 ton
										Gemiddelde	=	65 ton

Is de schatting in de CBA Georganiseerde Hennepteelt 2012 aannemelijk?

Zoals eerder besproken is het niet mogelijk om volledig zicht te krijgen op de omvang van de export van in Nederland geteelde hennep. De CBA 2012 werkt dan ook noodgedwongen met een groot aantal aannames en cijfers die slechts indirect als indicatoren kunnen dienen om te komen tot een schatting. In de CBA 2012 wordt aangegeven dat bepaalde aannames niet empirisch onderbouwd zijn en over het algemeen ook beschreven in hoeverre de gebruikte registraties (on)betrouwbaar zijn. Dat de schatting gebaseerd is op beperkte registraties en aannames is dan ook een bekend en geaccepteerd gegeven.

Bij de beoordeling van de schatting in de CBA 2012 is gekeken of het gehanteerde rekenmodel logisch is, of er nu nieuwe of betere cijfers beschikbaar zijn, of de aannames voldoende onderbouwd zijn of nu beter onderbouwd kunnen worden en of er geen fouten gemaakt zijn in de berekeningen.

[5] 'Ooit gebruikers' en 'recente gebruikers.'
[6] Dit wordt in de CBA analyse non-respons genoemd maar uit een mailwisseling met de auteur bleek dat non-coverage bedoeld werd; gebruikers die helemaal niet meegenomen zijn in het onderzoek (non-respons heeft betrekking tot gebruikers die de survey wel ontvangen hebben maar niet hebben ingevuld).
[7] In de CBA 2012 analyse wordt 0,61 genoemd in de tekst en 0,64 gebruikt in de berekening. Deze discrepantie is hier overgenomen.

Het rekenmodel
Om het gehanteerde rekenmodel te beoordelen is deze vergeleken met modellen die eerder zijn toegepast om de export te schatten. Vanuit een theoretisch oogpunt is het model – een schatting op basis van de geschatte productie en consumptie – goed. Dit is een gedegen aanvliegroute die ook eerder toegepast is door Van der Heijden (2006). Van der Heijden kwam met dit model (op basis van andere cijfers en aannames) tot een schatting van 88-93% (Van der Heijden, 2006). Wel maakte Van der Heijden gebruik van *triangulatie*, een methode waarbij meerdere benaderingen toegepast worden om te bepalen in hoeverre een schatting plausibel is.[8] Zo kwam Van der Heijden tot de conclusie dat zijn resultaten 'zich zondermeer slecht verhouden tot andere uitkomsten' en dat als de beschikbare data verbeterd wordt 'een herhaling van deze exercitie ongetwijfeld tot meer plausibele resultaten' zou leiden (Van der Heijden, 2006). Een triangulatie is dan ook een aanvullende stap die bij een eventuele herziening of actualisatie plaats moet vinden om de aannemelijkheid van de schatting te toetsen.

Er wordt verder in de CBA 2012 met drie rekenvarianten gewerkt om tot een schatting te komen: hoog, midden en laag. De midden-variant wordt als meest waarschijnlijke uitkomst opgevat. Dat de midden-variant ook het meest waarschijnlijk is vloeit echter niet logisch voort uit de achterliggende aannames. Zo wordt o.a. gerekend met een lage pakkans berekend op basis van netbeheerder gegevens (21,7%) en een hoge pakkans van 50% die overgenomen is uit de schatting van Van der Heijden (2006). Van der Heijden stelt echter dat het niet ondenkbaar is 'dat de pakkans op jaarbasis meer dan 50% bedraagt' (Van der Heijden, 2006). Daarnaast baseert Van der Heijden zich o.a. op inmiddels verouderde netbeheergegevens uit 2004. Omdat de pakkans van 50% als bovengrens onvoldoende is onderbouwd is het gemiddelde van de onder- en de bovengrens niet noodzakelijk de meest waarschijnlijke pakkans. Bij een eventuele herziening of actualisatie zou het raadzaam zijn om de midden-variant exportschatting te schrappen en te werken met een ondergrens en een bovengrens of enkel met een ondergrens als het niet mogelijk blijkt de bovengrens nader te onderbouwen. Een dergelijke ondergrens is in dit geval relatief robuust in de zin dat het vrij lastig is om met redelijke argumenten van een lager aantal uit te gaan. Bij deze ondergrens kan dan worden aangegeven van welke conservatieve aannames gebruik is gemaakt en dat het heel goed mogelijk is dat de werkelijke export (veel) hoger ligt, hetgeen kan worden geïllustreerd door te laten zien wat er gebeurt als je een parameter bijstelt (bijvoorbeeld de pakkans).

Actualiteit en betrouwbaarheid van de cijfers
De berekeningen maken o.a. gebruik van het aantal in beslag genomen planten/ontmantelde hennepkwekerijen (cijfers van de politie en OM). Dat is waarschijnlijk geen betrouwbaar gegeven omdat niet alle inbeslagnames (consequent) werden geregistreerd.[9] Zo blijkt uit eerder onderzoek naar de registratie bij henneptuimingen dat niet alle ruimingen geregistreerd worden, dat er niet altijd een onderscheid gemaakt wordt tussen een hennepkwekerij, stekkerij of drogerij en dat er soms dubbeltellingen plaats vinden.[10] Doordat het ruimen van kwekerijen tegenwoordig is uitbesteed, is de dekking van de registratie verbeterd.[11] De nieuwe cijfers worden al verzameld door de Nationale Politie. De verwachting is dan ook dat er nu meer volledige informatie beschikbaar is voor de schatting van de productie en daarmee ook van de export.

Een actualisatie is ook mogelijk omdat de kleinschalige export van in Nederland geteelde hennep de afgelopen twee jaar is veranderd. In januari 2012 zijn twee nieuwe gedoogcriteria toegevoegd aan de Aanwijzing Opiumwet: het besloten clubcriterium en het ingezetenencriterium.[12] Deze criteria werden in 2012 gehandhaafd in de provincies Limburg, Noord-Brabant en Zeeland. Uit eerder onderzoek is gebleken dat het drugstoerisme in deze zuidelijke provincies in 2012 aanzienlijk afnam.[13] Het besloten clubcriterium is eind 2012 vervallen maar het ingezetenencriterium geldt per 1 januari 2013 voor heel Nederland.[14] Er loopt momenteel

---

[8] Van der Heijden (2006) 'toetst' de uitkomt van de schatting aan het resultaat van andere benaderingen. Dit was echter geen statistische toetsing maar een plausibiliteitscontrole omdat registraties te beperkt zijn voor een betrouwbare statistische toetsing. De export schatting werd vergeleken met de Belgische en Britse situatie en in een Europees kader geplaatst.
[9] Constatering door een contactpersoon bij de Nationale Politie.
[10] Zie o.a. Wouters, M., Korf, D.J., & Kroeske, B. (2007). Harde aanpak, hete zomer. Een onderzoek naar de ontmanteling van hennepkwekerijen in Nederland. Amsterdam/Den Haag: Bonger Instituut voor Criminologie/WODC.
[11] Zo blijkt uit gesprekken met de contactpersoon bij de Nationale Politie.
[12] Zie o.a. kst. 24077-259 mei 2011, 24077-265 oktober 2011, 24077-267 december 2011.
[13] Van Ooyen-Houben, M.M.J., Bieleman, B., & Korf, D.J. (2013). Het Besloten club- en het Ingezetenencriterium voor coffeeshops. Evaluatie van de implementatie en de uitkomsten in de periode mei-november 2012 – tussenrapportage. Den Haag: WODC/Intraval/Bonger Instituut voor Criminologie.
[14] Kst. 24077-293, november 2012.

een onderzoek in opdracht van het WODC naar de implementatie en uitkomsten van het ingezetenencriterium in 2013. Het rapport van dit onderzoek wordt rond de zomer 2014 verwacht.

Uiteraard betekent een actualisatie niet per definitie dat de huidige cijfers ook veel zullen afwijken van die uit 2012. Het is mogelijk dat de nieuwe cijfers niet veel verschillen en een geringe invloed hebben op de schatting. Dit moet uit een nieuwe schatting blijken.

Onderbouwing van de aannames
Het gebruik van aannames is onvermijdelijk. Deze moeten echter wel voldoende beargumenteerd zijn om te kunnen komen tot een aannemelijke schatting. De tekortkomingen van de gehanteerde aannames werden in de CBA 2012 over het algemeen uitvoerig beschreven. De meeste aannames bleken daarbij goed onderbouwd, maar enkele aannames behoeven nadere onderbouwing:

De meervoudige pakkans wordt in de CBA 2012 geschat tussen de 21,7% en de 50%. De 21,7% volgt uit het aantal opgerolde plantages enerzijds en het door netbeheer geschatte totale aantal plantages anderzijds. Dat is een goed onderbouwde beredenering. Echter, daarbij wordt zoals ook eerder aangegeven een hoge pakkans van 50% gehanteerd. Dit is een aanname die overgenomen is uit Van der Heijden (2006) zonder aanvullende onderbouwing. Van der Heijden baseerde zich op (de inmiddels verouderde) netbeheerder gegevens uit 2004 en geeft zelf aan dat de pakkans mogelijk hoger ligt. Het ontbreken van een voldoende onderbouwde hoge pakkans variant ondermijnt de keuze voor een hoge export variant en de schatting van de gemiddelde export. Bij een actualisering of herziening moet gekeken worden of tot een betere onderbouwing van een hoge pakkans variant gekomen kan worden.

Ook de aanname van 3-5 oogsten per jaar is onvoldoende onderbouwd. Bij 5 oogsten wordt gesteld dat dit aantal alleen behaald kan worden met 'een zeer strakke planning waarin niets mis kan gaan' (CBA 2012). Dat 'niets mis gaan' is onrealistisch. Uit onderzoek naar georganiseerde criminaliteit dat in opdracht van het WODC is uitgevoerd blijkt dat er voortdurend dingen mis gaan bij de teelt; door optreden door de politie, maar vooral ook doordat de criminelen elkaar regelmatig tegenwerken, bestelen etc.[15]

De aanname dat gemiddeld 28,2 gram (de BOOM norm) van een plant af komt is volgens sommige deskundigen aan de lage kant, mede omdat teelt technieken continu verbeterd worden.[16] Ook de CBA 2012 geeft aan dat 28,2 gram per plant mogelijk aan de lage kant is. Deze schatting kan mogelijk herzien worden op basis van nieuwe informatie. De CBA 2012 noemt in dit kader al een onderzoek door de Universiteit van Gent uit 2011.[17]

De auteur geeft aan dat ze de geschatte consumptie verdubbelt om te corrigeren voor het feit dat alleen de consumptie van actuele gebruikers bekend is en omdat consumptie door buitenlandse toeristen en geïnstitutionaliseerde personen niet is meegenomen. Dat de auteur tracht te corrigeren voor niet-gemeten consumptie is begrijpelijk (en wenselijk). Echter, de precieze reden dat uitgegaan wordt van maximaal een *verdubbeling* is onvoldoende onderbouwd. Deze aanname heeft een grote invloed op de uiteindelijke schatting van de export.

Kwaliteit van de berekeningen
Om te komen tot een schatting van de export van in Nederland geteelde hennep is een groot aantal berekeningen nodig. Bij nadere inspectie van de berekeningen in de CBA 2012 is een klein aantal imperfecties geconstateerd dat de schatting beïnvloedt. Zo wordt er halverwege de berekeningen afgerond en vervolgens met afgeronde getallen verder gerekend. Dit leidt onherroepelijk tot grote numerieke afwijkingen. Ten slotte is er een verkeerde waarde gebruikt in een berekening. Actuele gebruikers consumeren volgens een aanname naar schatting 76 tot 160 gram cannabis per jaar. Hiervan is aldus de tekst 61 tot 71 procent hennep. In een berekening van de consumptie wordt echter uitgegaan van '(466.000 x 76 gram x 0,64 x 2) – 13,3 ton = 33 ton per jaar.' Dit zou volgens het gehanteerde model circa 29,9 ton per jaar moeten zijn, uitgaande van 61% hennep.

---

[15] Zie o.a. Spapens, A.C.M., Van de Bunt, H.G., & Rastovac, L. (2007). De wereld achter de wietteelt. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers. Onderzoek en beleid 258.
[16] Zie o.a. Vanhove, W., Van Damme, P., Surmont, T., Van Puyenbroeck, L., & De Ruyver, B. (2011). Yield of Illicit Indoor Cannabis Plantations. Gent: Universiteit Gent. Mens en Maatschappij algemeen 740.
[17] Van Vanhove, W., Damme, P., Surmont, T., Van Puyenbroeck, L., & De Ruyver, B. (2011). YILCAN eindrapport. Universiteit Gent/Belspo.

Is een actualisatie of herziening nodig en zo ja, kan het WODC een betrouwbare, geactualiseerde schatting maken van het percentage in Nederland geteelde cannabis dat bestemd is voor de export?

De CBA 2012 schatting van de export van in Nederland geteelde hennep hanteert een gedegen model, is voor zover mogelijk gebaseerd op informatie verkregen van de politie en het OM en de aannames zijn over het algemeen goed onderbouwd. Een volledige herziening van de schatting wordt om deze redenen niet noodzakelijk geacht.

Uit de bovenstaande beschouwing blijkt echter wel dat de CBA 2012 schatting op bepaalde punten vatbaar is voor uitbreiding, actualisering of nadere onderbouwing:

- Het gehanteerde model kan aan overtuigingskracht winnen door de geschatte export ook te vergelijken met schattingen vanuit andere benaderingen (triangulatie). Triangulatie is een aanvullende stap die bij een eventuele herziening of actualisatie plaats zal vinden om de aannemelijkheid van de schatting te verifiëren.
- Een aantal invloedrijke aannames zijn onvoldoende onderbouwd: de hoge pakkans (50%), de hoge variant oogsten per jaar (5), dat gemiddeld 28,2 gram van een plant af komt en dat de consumptie van cannabis maximaal 2x hoger is dan blijkt uit de metingen. Dat niet alle aannames voldoende zijn onderbouwd wil overigens niet zeggen dat de huidige schatting onjuist is (de werkelijkheid niet benadert), of dat een nieuwe schatting op basis van andere aannames per definitie beter is. Het is echter wel wenselijk om de aannames zo goed mogelijk te onderbouwen om de aannemelijkheid van de schatting te maximaliseren.
- Het model werkt met een hoog, laag en midden-variant om de export te schatten terwijl vooral de aannames van de hoge variant onvoldoende zijn onderbouwd. Deze hoge variant werd bovendien gebruikt in de berekening van de – volgens de auteur meest aannemelijke – schatting dat 85% van de Nederlandse teelt geëxporteerd wordt. Als het niet mogelijk blijkt om de aannames voor de hoge variant nader te onderbouwen kan beter met enkel een ondergrens gewerkt worden om tot een schatting te komen.
- Er zijn sinds de CBA 2012 nieuwe cijfers over inbeslagnames beschikbaar gekomen om de schatting op te baseren. Ook is de kleinschalige export veranderd in de afgelopen twee jaar door wijzigingen in het coffeeshopbeleid. Een actualisatie is dan ook in ieder geval mogelijk, al is de verwachting niet dat de nieuwe cijfers sterk zullen verschillen van die uit 2012.
- Er zijn kleine foutjes gemaakt in de berekeningen die desalniettemin een grote numerieke invloed hebben op de uiteindelijke schatting van de export. Hiervoor kan met een herberekening (gebruik makend van de meest actuele cijfers) gecorrigeerd worden.

Voorgesteld wordt om een nieuwe schatting van de export van in Nederland geteelde hennep te maken door het huidige rekenmodel van de CBA 2012 uit te breiden, daar waar mogelijk nader te onderbouwen en gebruik te maken van de meest recente cijfers en inzichten. De nieuwe schatting kan in samenwerking met de eerder genoemde auteurs (F. Jansen en Van der Heijden) uitgevoerd worden en de meest recente cijfers en inzichten kunnen via een literatuurstudie en één of meerdere expertsessies verzameld worden. Ook deze nieuwe schatting zal gebaseerd zijn op beperkte registratie en een groot aantal aannames, maar aannemelijker zijn door de aangevulde onderbouwing en actuele cijfers.

Het WODC is bereid om deze nieuwe schatting uit te voeren en op verzoek van de betrokken beleidsdirectie is een dergelijke schatting inmiddels opgenomen op de onderzoeksprogrammering van het WODC.